

דהיינו שבתחילה הוא טלה ואחרי שהוא גודל הוא כבש, ומשום כך הם היו עובדים לכל מיני הצאן. **אָמַר לִיה הֶכִי שְׁמַעְנָא, דְּכָל בְּעִירָא רַבָּא** (ס"א דצאן) **דְּחֵלָא דְּלַחֲזַן הָוָה, וְעַל דָּא קָטִיל קְדָשָׁא בְּרִיד הוּא כָּל בְּכוֹר בְּהֵמָה** אמר לו רבי יוסי שבאמת כך שמעתי כי הנה כל מיני הבהמות הגסות הם היו היראה שלהם, כי משום כך הרג הקב"ה את כל בכור הבהמה. **וְהָא אֲתַמַּר דְּאֵלִין אֵינֻן דְּרַגִּין דְּלַעִילָא, דְּאֶקְרוּן הֶכִי** והרי כבר למדנו שאלו הבכורות שהכה ה' הם היו המדרגות העליונות של הסט"א הנקראים בכורים.

חמץ כנגד זכר דקלי' ומחמצת כנגד נוק' דקלי'

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּתִיב (שמות יב) כָּל מַחְמֶצֶת לֹא תֹאכְלוּ, וּבְתִיב (שמות יג) לֹא יֵאָכֵל חֶמֶץ שאל רבי אלעזר

למה נאמר במקום אחד 'כל מחמצת לא תאכלו' ובמקום אחר נאמר 'לא יאכל חמץ' ולמה נאמר גם לשון מחמצת וגם לשון חמץ. **אָלָא דָּא דְּכַר, וְדָא נֹקְבָא** אלא

טוד חמץ הוא כנגד זכר דקלי', וטוד מחמצת היא כנגד נוק' דקלי' (רמ"ק, מק"מ). **אָמַר**

רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר בְּרִי, בְּדָא בְּתִיב לֹא תֹאכְלוּ, וּבְדָא בְּתִיב לֹא יֵאָכֵל, אִמָּאי לֹא בְּתִיב לֹא תֹאכְלוּ אמר לו אביו

רשב"י אלעזר בנאי, הנה עדין קשה שהרי במחמצת מצד נוק' דקלי' נאמר 'לא תאכלו' בלשון

אזהרה וציווי, ובחמץ שמצד זכר דקלי' נאמר 'לא יאכל' בלשון בקשה, ולמה לא נאמר בו

'תאכלו' בלשון אזהרה וציווי. **אָלָא, נֹקְבָא דְּאִיהִי אֶסְטִיאת**

אֶרְחָהּ, בְּאֶזְהָרָה וְדָאי, דְּכַר דְּאִיהוּ אָחִיד בְּחוּטָא

הלימוד היומי

לע"נ הרבנית לאה שרעבי בת לאה ע"ה

דְּרָכָיו יִתִּיר, בְּבִקְשָׁה. וְעַל דָּא פְתִיב, לֹא יֵאָכֵל, לֹא תֹאכְלוּ אלא אמר רשב"י שהנה זו המחמצת שהיא סוד נוק' דקלי' היא מטעה את דרכיה בכדי לפתות את בני האדם, ובזה טומאתה קשה, ומשום כך נאמר בה 'לא תאכלו' בלשון אזהרה וציווי, אמנם החמץ שהוא סוד הזכר דקלי' האחוז בחוט של טהרה יותר מהנוק' דקלי' אז נאמר בו 'לא יאכל' בלשון בקשה, ומשום כך בחמץ שהוא זכר דקלי' נאמר 'לא יאכל' ובמחמצת שהיא נוק' דקלי' נאמר 'לא תאכלו'.

מי שאוכל חמץ בפסח מקדימה לו מיתה זו הנוק' דקלי'
אָמַר לִיה אָבֵא, וְהָא פְתִיב (דברים טז) לֹא תֹאכֵל עָלָיו חָמֵץ שאל אותו רבי אלעזר, אבא והרי נאמר 'לא תאכל עליו חמץ', ומבואר שגם בסוד החמץ שהוא זכר דקלי' נאמר תאכל בלשון אזהרה וציווי. **אָמַר לִיה, אֲסֵי תִבִּין יִתִּירִין לִיקְרָא לְקָרְבָּנָא [רצו]. אֲבָל בְּקִדְמִיתָא בְּבִקְשָׁה לֹא יֵאָכֵל. אֲבָל לְבִתָּר בְּאַזְהָרָה, לֹא תֹאכְלוּ** השיב לו אביו רשב"י, שהכתוב הירבה כאן תיבות יתרות מחמת חומר איסור חמץ שהוא בכרת, אמנם לכבוד הזכר דקלי' שיש בו חוט דק הקרוב לקדושה נאמר בו בתחילה 'לא יאכל' בלשון בקשה, אמנם אח"כ נאמר בו 'לא תאכלו' שהוא לשון ציווי ואזהרה שהגם שיש בו חוט דק הקרוב לקדושה בכל זאת צריך להיזהר ולהתרחק ממנו (מק"מ). **יְהוָה קָשָׁיָא מִתְרוּוִּיָּהוּ, מִחֲמַצַּת מַאי טַעְמָא [רצו]** הנה מחמצת היא

אור הרשב"י

[רצו] המק"מ לא גורס לקרבנא. [רצו] הרמ"ק והמק"מ לא גורסים תיבת דהוא.

הלימוד היומי

לע"נ הרבנית לאה שרעבי בת לאה ע"ה

קשה משניהם שהם חמץ ושעור, ומה הטעם לזה. **בְּגִין דִּירִיחָא דְּמוֹתָא אִית**
תַּמָּן. חָמִץ, דְּכֵר. מִחְמָצָת, נֹקְבָא. (משלי ה) **רְגְלִיהָ**
יֹרְדוֹת מוֹת אלא הוא מפני שבה יש ריח של מות מאחר שהחמץ הוא זכר דקלי'
והמחמצת היא נוק' דקלי' שבה נאמר רגליה יורדות מות, **בְּרִישָׁא וְסִיפָא**
דְּתִיבָה, תִּשְׁבַּח לָהּ ומשום כך באות הראשונה והאחרונה של מחמצת תמצא
אותיות מת, מאחר שנוק' דקלי' הוא בסוד המוות. **וּבְגִין דָּא מֵאן דְּאָכִיל**
חָמִץ בַּפֶּסַח, אִיהוּ אֶקְדִּימַת לִיה מוֹתָא, וְלִינְדַע דְּמִית
הוּא בְּעֶלְמָא דִּין, וּבְעֶלְמָא דְּאִתִּי, כְּתִיב (שמות יב) וְנִכְרְתָה
הַנֶּפֶשׁ הַהִיא [רצח] ומשום כך מי שאוכל חמץ בפסח מקדימה לו מיתה זו הנוק'
דקלי' ובוזה הוא ידע מות בעולם הזה ובעולם הבא כי על כך נאמר 'ונכרתה הנפש ההיא'.

המלכות נקראת מצה ונקראת שדי ושני השמות מבריחים את המזויקין
מִצָּה, אִמָּאי (ס"א אֶתְקִרִיאַת מִצָּה) והנה מה שהמלכות נקראת מצה, קשה למה
היא נקראת בשם מצה. **אַלָּא הֵכִי תִגִּינָן, שְׂדִי: בְּגִין**
דְּאָמַר לְעוֹלָמוֹ דִּי אלא הוא כמו שלמדנו שהמלכות נקראת בשם שד"י מאחר
שאמר הקב"ה לעולם האצילות דִּי, [רצח] דהיינו שהמלכות היא בסיום האצילות,
דִּיאָמַר לְצִרוֹתֵינוּ דִּי וכן עוד המלכות נקראת בשם שד"י מאחר שע"י המלכות

אור הרשב"י

[רצח] וכתב המק"מ שנפשו תיכרת מעדת ישראל, והוא לא יתגלגל בגלגול של ישראל, אלא רק בבחמה או בגוים ערלים ח"ו. ודורשי רשומות אומרים נושא עון עובר על פסח כפשע בינו ובין מניפ"ה גימטריא חמ"ן.
[רצח] כדאיתא בחגיגה דף יב עמוד א' והיינו דאמר ריש לקיש: מאי דכתיב אני אל שדי אני הוא שאמרתי לעולם דִּי.

הלימוד היומי

לע"נ הרבנית לאה שרעבי בת לאה ע"ה

יאמר הקב"ה לצרותינו די, כי זו המלכות היא המשדדת ומכניעה את כל כוחות הסט"א (רמ"ק). **אֹף הָכִי מִצָּה, בְּגִין דְּקָא מְשִׁדָּד דְּמִבְרַחַת [ש] לְכָל סְטָרִין בִּישׁוּן, וְעֵבִיד קְטָטָה בְּהוּ, בְּגִוּוֹנָא דְשַׁדִּי דְמוֹזוּזָה, דְּמִבְרִיחַ לְשָׁדִים וּמְזִיקִים דְּתִרְעָא** וכן כאן המלכות נקראת בשם מצה, מאחר שהיא מכניעה ומבריחה את כל החיצונים של הסט"א, והיא עושה עימהם מריבה כדוגמת שם שד"י הכתוב על המוזוזה שהוא מברח את כל השדים והמזיקים הנמצאים בשער, **אֹף הָכִי אִיהִי מִבְרַחַת לֹזן מְכָל מְשַׁבְּנֵי קְדָשָׁה, וְעֵבִיד מְרִיבָה וּקְטָטָה בְּהוּ** וכן כאן המלכות מבריחה את הסט"א מכל משכנות הקדושה ועושה עימהם מריבה וקטטה. **בְּכָה דְאַתְּ אָמַר, (שמות יז) מִסָּה וּמְרִיבָה. עַל דָּא כְּתִיב מִצָּה** בסוד מש"כ מסה ומריבה, דהיינו מסה הוא סוד המצה דמלכות העושה עם הסט"א מריבה כי משום כך היא נקראת מצה. **וְהָא מִסָּה בְּסִמְךָ אִיהוּ** וקשה והרי נאמר מסה באות ס' ולא מצה באות צ'. **אֵלָא תִרְגּוּמוֹ דְּמִסָּה, אִיהוּ מְצִוְתָא** אלא הוא מפני שתרגום מסה הוא מצותא ומשום כך נרמז כאן סוד המצה דמלכות העושה מריבה עם הסט"א.

אור הרשב"י

[ש] בשאר דפוסים הגירסה ומברחת.

הלימוד היומי

לע"נ הרבנית לאה שרעבי בת לאה ע"ה